

k Hostěnicím na dva podružné proudy, se podařilo pomocí detektoru kovů datovat nálezy podkov a součástí koňských postrojů do rozmezí vrcholného středověku a raného novověku (jeden bronzový knoflík s prolamovaným očkem by však mohl být i výrazně starší, snad z doby železné).

Literatura

Kos, P. 2024a: Hostěnice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 65(2), 239.

Kos, P. 2024b: Hostěnice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 65(2), 239–240.

Kos, P. 2024c: Mokrá-Horákov (k. ú. Mokrá u Brna, okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 65(2), 253.

Summary

In the 'Sádky' forest field in the Sivice cadastral area (Brno-Country District), surface structures were recorded, including traces of old roads, wartime foxholes and remnants of extinct field systems. Finds such as ammunition, horseshoes and components of horse harnesses date from the high medieval to the early modern periods, as well as from the time of the Second World War.

Petr Kos

Slavkov u Brna (okr. Vyškov)

Kolářkovo náměstí č. parc. 975, 977.

Vrcholný středověk – novověk. Město. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84: 49.1535022N, 16.8732814E; 49.1536592N, 16.8732064E; 49.1534769N, 16.8721333E; 49.1536031N, 16.8720208E

Archeologický průzkum probíhal v souvislosti se stavbou „Rozšíření kapacit Mateřská škola Zvídálek Slavkov u Brna“ od května do listopadu 2024 (Bučo 2025). Objekt se nachází mezi ulicí Kolárova a Kolářkově náměstím. Součástí parcely je i městská hradba a zástavba na Kolářkově náměstí. Plošný výzkum byl proveden v střední části stavební plochy, kde probíhala výstavba nového objektu. Zbylá část byla zkoumaná v rámci archeologických sond a výkopů inženýrských sítí. Nejstarší dokumentované situace náleží únětické kultuře. V rámci středověkého vývoje zástavby jsme v průběhu stavebních prací prozkoumali archeologické situace od 13. století až po novověk. Ověřovací sonda S02 v současném průjezdu do ulice Kolárova poskytla nové informace o vývoji městského opevnění v tomto prostoru. Odhalila předem předpokládaný základ hradby z vápenných bloků, jakož i vrstvy související s její přestavbou. Nadzemní zdivo hradby mělo smíšený charakter. V střední části plochy, již v hloubi městské parcely, se podařilo zachytit čtyři zásobní jámy datované do 13.–15. století. Při odkopu recentních vrstev v západní části plochy byl odhalen profil se středověkými a novověkými terény. Nejstarší kamenné konstrukce naznačují možný vývoj zástavby na parcele v období pozdního středověku. V sondách interiéru domu na Kolářkově náměstí se podařilo zachytit relikt podlahových úrovní a nášlapových vrstev. Jednotlivé sondy ukazují, že barokní přestavba města se zásadně podepsala na zkoumané parcele. Starší situace byly zničeny stavebními výkopy, které obsahovaly keramický materiál z konce 17. století a následně dorovnány novověkými navážkami. Dendrochronologická analýza trámových konstrukcí domu na Kolářkově náměstí odhalila, že stromy použité na jeho stavbu byly pokáceny mezi lety 1773 a 1780.

Literatura

Bučo, M. 2025: *Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při chystané stavbě „Rozšíření kapacit Mateřská škola Zvídálek Slavkov u Brna“*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. 81/24.

Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú.

Summary

In 2024, a rescue archaeological excavation was carried out in connection with the construction project 'Expansion of the Zvídálek Kindergarten, Slavkov u Brna' (Vyškov District). Contexts from the Early Bronze Age were recorded, along with remains of High Medieval settlement showing continuous development into the modern period.

Michal Bučo, Aneta Krejčířová, Michala Příbylová

Šumperk (okr. Šumperk)

Ul. Kladská č. p. 234, parc. č. 119/1.

Vrcholný středověk – novověk. Klášter. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště v Olomouci.

Lokalizace: WGS-84: 49.9648928N, 16.9724958E

V souvislosti s realizací odvlhčení základů budovy bývalého dominikánského kláštera v Šumperku (o něm Foltýn a kol. 2005, 671–674) byl ve dnech 11. 4. – 26. 7. 2023 proveden záchranný archeologický výzkum. Podél zdi uvnitř rajskeho dvora kláštera byl sledován výkop o šířce přibližně 1 m a hloubce 0,7 až 1 m. Na profilech výkopu se podařilo dokumentovat pozůstatky dvou zahloubených objektů, které bylo možné rámcově datovat do vrcholného středověku. Další fragmenty keramiky z průběhu 13. a 14. století byly zachyceny v dokumentovaných vrstvách, jež by mohly souviset s hospodářskými aktivitami uvnitř kláštera.

Literatura

Foltýn, D. a kol. 2005: *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*.

Praha: Libri.

Summary

In connection with the damp-proofing of the foundations of the former Dominican monastery in Šumperk (Šumperk District), a rescue archaeological excavation was carried out. It revealed features dating to the 13th and 14th centuries along the walls of the monastery's cloister garden.

Jakub Novák

Šumperk (okr. Šumperk)

Ul. Sadová, nám. Míru, ul. Valašská; historické jádro.

Vrcholný středověk – novověk. Město. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Vlastivědné muzeum v Šumperku, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.9649047N, 16.9703014E

Od dubna 2024 provádělo šumberské muzeum archeologický dohled na rozsáhlé rekonstrukci plynovodu v historickém jádru města Šumperk (stavba REKO MS Šumperk – nám. Míru + 5). Kvůli zářijovým povodním v Jeseníkách však byla v roce 2024 realizována jen necelá polovina plánovaných výkopů, které se

tak zatím dotkly ulice Sadové, Valašské a nám. Míru. Starší situace v liniových výkopech byly sice již do značné míry poničeny pozdějšími stavebními aktivitami a vedením inženýrských sítí, nicméně na některých místech bylo možné zdokumentovat a ovzorkovat profily.

První část rekonstrukce proběhla v celé délce ulice Sadová. Zajímavá situace byla zachycena hned na jejím jižním konci (resp. mezi ulicemi Žerotínova a Sadová), tedy ve spodní části svahu šumperského kopce, kde se nyní nachází park. Zde se pod svrchní humusovitou vrstvou nacházela cca 100–150 cm mocná vrstva homogenní žlutohnědé jílovité hlíny s ojedinělými zlomky vrcholně středověké keramiky. Mezi ní a podloží pak ležela tenčí vrstva (cca 10–15 cm) tmavě šedé jílovité hlíny s uhlíky, lomovými kameny a střepy ze staršího úseku vrcholného středověku (zlomky hrnce s římsovitým okrajem), která představuje původní úroveň terénu v době založení města.

Výše po svahu výkopy odhalily základy mohutné kamenné městské hradby, kterou po velkém požáru města v roce 1513 nechal postavit tehdejší majitel města Petr ze Žerotína (Chupík 2001, 166). Konstrukce zde již byla narušena kanalizací a starším plynovým potrubím. Šířka kamenné zdi činila 160 cm; při jejím založení byla porušena starší vrstva, která obsahovala fragmenty vrcholně středověké keramiky.

Okolo farního kostela sv. Jana Křtitele se ve středověku a raném novověku rozkládal nejstarší městský hřbitov. Při budování kanalizace v roce 2004 byly doklady kostrového pohřbívání archeologicky dokumentovány na Kostelním náměstí a severozápadně od kostela mezi ul. Hanáckou a Sadovou byl odkryt hromadný hrob (Kala 2005). V samotné ulici Sadové však nyní byla zjištěna jiná situace – v prostoru jihovýchodně od kostela se v profilu výkopů nacházely jen rozptýlené a osamocené zlomky lidských kostí, zde tedy hřbitov zřejmě již končil. Severovýchodně od kostela se velmi mělko pod povrchem dokonce již nacházelo skalnaté podloží, do kterého hrobové jámy hloubeny nebyly. Dalším důvodem absence hrobů v této části okolí farního kostela mohla být nutnost volného průchodu směrem k náměstí.

Na samotném centrálním historickém náměstí kolem radnice (nám. Míru) již byly odhalované situace archeologicky méně zajímavé. Kromě recentních uloženin a skalnatého písčového podloží poskytly hloubené liniové výkopy doklady jen několika různých velikých novověkých objektů. Rekonstrukce plynovodu bude pokračovat i v následujícím roce, kdy se výkopy dotknou východní a jihovýchodní části historického jádra města.

Literatura

Chupík, F. 2001: Pozdně středověké opevnění Šumperka. *Vlastivědný věstník moravský* LIII(2), 166–172.

Kala, J. 2005: Hromadný hrob v Šumperku a jeho možná interpretace. *Česká antropologie* 55, 67–70.

Summary

In 2024, the linear trenches opened during the reconstruction of the gas pipeline in the southern and central parts of the historic core of Šumperk were subjected to an archaeological watching brief. In Sadová Street, the foundations of the stone town fortifications dating to the early 16th century were documented, together with several features and layers containing high medieval pottery. The presumed continuation of the inhumation cemetery east of the parish church was not confirmed. In Náměstí Míru (Square), the trenches revealed only a few early modern features alongside recent deposits and the rocky sandstone subsoil. The gas pipeline reconstruction will continue in the town centre in the following year.

Jakub Halama

Telč (okr. Jihlava)

Intravilán; Ul. Hradební, parc. č. 31/1.

Středověk, novověk. Město. Sonda. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště v Telči.

Lokalizace: WGS-84: 49.183018187N, 15.453249603E

Ve dnech 30. 7. a 1. 8. 2024 proběhl na zahradě při městské hradbě v předpokládaném prostoru parkánu (k opevnění Telče viz Razím 2019, 335–342) záchranný archeologický výzkum formou dohledu při příležitosti výkopu základu opěrného pilíře v rámci akce „Oprava hradební zdi“ (parc. 31/1; ačkoliv je akce v projektové dokumentaci vedena jako ul. Hradební, parcela patří majetkově k domu Krátká č. p. 5). Sonda se nacházela při hradbě 2,4 m západně od zdi na hranici parcely č. 7358/1. Rozměry základu činily: šířka při hradbě 1,8 m, délka od hradby 2,7 m, hloubka 1 m. Sonda se v jihovýchodní části částečně kryla se sondou inženýrsko-geologického průzkumu z června 2009, což doložily recentní nálezy (obal od sušenky, sklo), hranice této sondy nicméně ani na profilu ani v ploše rozeznána nebyla.

Pod drnovou vrstvou se nacházela navážka sahající do hloubky 0,5 m od povrchu, dále se nacházelo již zvětřelé podloží. Z navážky pochází kromě výše zmíněného středověkého a raně novověkého materiálu, zejména keramika rezná i glazovaná vč. zlomků novověkých kachlů, prejzů, neidentifikované železné předměty, kosti a sklo. Pomocí detektoru kovů byla nalezena mince – grešle Leopolda I. z roku 1695 (mincovna Opolí).

Ve východním profilu odkrytý základ hradby představoval nepřilíhající pečlivě lícované základové zdivo sahající 30–40 cm pod současný povrch a ležící na zvětřelém podloží.

Literatura

Razím, V. 2019: *Středověká opevnění českých měst. Díl 3. Katalog Morava a Slezsko*. Praha: NPÚ, ÚOP středních Čech.

Summary

The rescue excavation conducted at the site of a future pier built as part of a retaining wall system for the town wall in Telč (Jihlava District) yielded mainly late medieval and early modern finds, including a Gröschel of Leopold I dating to 1695. Isolated recent items originate from an engineering-geological test pit excavated in 2009.

Stanislav Vohryzek

Tišnov (okr. Brno-venkov)

Ul. Kukýrna.

Novověk. Sídliště. Skupina/síť sond. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK: -609562.10, -1142042.48

V rámci staveb „Tišnov ul. Kukýrna (ul. Polní) – ul. Lomnická (ul. Králova) – obnova vodovodních řadů“ a „Tišnov – ul. Kukýrna – oprava vodovodních řadů (od křižovatky s ul. Květnická po č. p. 40 a č. p. 258)“ byl při archeologickém dohledu v červnu až prosinci 2024 zjištěn jediný archeologický objekt, a to při ústí ulice Květnická do ulice Kukýrna. Jednalo se pravděpodobně o pec na výpal keramiky, datovanou na přelom 15. a 16. století (AMČR).